

356

Besluit van 10 juli 1995, houdende wijziging van het Vreemdelingenbesluit (aanwijzing veilige derde landen)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Justitie van 27 maart 1995, Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht, nr. 486712/95/6;

Gelet op artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Vreemdelingenwet;

De Raad van State gehoord (advies van 16 juni 1995, nr. W03.95.0155);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Justitie van 28 juni 1995, Directie Wetgeving, nr. 504950/95/6;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Vreemdelingenbesluit¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 51 wordt een nieuw artikel 51a ingevoegd, luidende:

Artikel 51a

Als veilige derde landen als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wet worden aangewezen:

- Polen
- Tsjechië
- Zwitserland

B

In artikel 52b wordt de zinsnede «van de vreemdeling die een aanvraag om toelating als vluchteling heeft ingediend» vervangen door: van de vreemdeling die te kennen geeft een aanvraag om toelating als vluchteling te willen indienen

¹ Stb. 1966, 387, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 7 juli 1994, Stb. 526.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van artikel 25a, vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State, omdat het zonder meer instemmend luidt.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Tavarnelle, 10 juli 1995

Beatrix

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

Uitgegeven de *vijfentwintigste* juli 1995

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

NOTA VAN TOELICHTING

1. Algemeen

Bij de Wet van 2 februari 1995, Stb. 43, tot wijziging van de Vreemdelingenwet (veilig derde land) is in artikel 15 van de Vreemdelingenwet een regeling inzake veilige derde landen opgenomen. Het onderhavig besluit strekt tot aanwijzing van een aantal staten als veilig derde land als bedoeld in artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Vreemdelingenwet.

Als veilige derde landen zijn in artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder a, van de Vreemdelingenwet aangewezen de staten die partij zijn bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap of de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte. Ingevolge artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Vreemdelingenwet kunnen bij algemene maatregel van bestuur als veilig derde land worden aangewezen andere staten waar de naleving van het op 28 juli 1951 te Genève tot stand gekomen Verdrag betreffende de status van vluchtelingen en van het op 14 november 1950 te Rome tot stand gekomen Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dan wel van eerstgenoemd verdrag en van het op 16 december 1966 te New York tot stand gekomen Internationale Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten verzekerd is. In het nieuwe artikel 51a van het Vreemdelingenbesluit worden Zwitserland, Tsjechië en Polen als veilig derde land in de zin van artikel 15, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Vreemdelingenwet aangewezen. De daaraan ten grondslag liggende beoordeling is geschied in nauw overleg met de Minister van Buitenlandse Zaken.

Daarnaast bevat het onderhavige besluit nog een noodzakelijke aanpassing van artikel 52b van het Vreemdelingenbesluit, nu vanwege het in artikel 15, vierde lid, van de Vreemdelingenwet geïntroduceerde vooronderzoek, het nemen van foto's en vingerafdrukken niet meer dient te geschieden nadat de betrokken asielzoeker een aanvraag om toelating als vluchteling heeft ingediend, doch reeds ten tijde van het vooronderzoek.

2. Aansluiting bij de Duitse lijst van «sichere Drittstaaten»

Het belangrijkste oogmerk bij de totstandkoming van een regeling inzake veilige derde landen was te komen tot een betere aansluiting bij de asielwetgeving in de Bondsrepubliek Duitsland, teneinde op deze wijze het verschijnsel van «forumschopping» richting Nederland tegen te kunnen gaan. Diezelfde intentie lag ten gronde aan de wet van 1 december 1994, Stb. 849, tot wijziging van de Vreemdelingenwet (veilig land van herkomst), welke wet met ingang van 1 januari 1995 in werking is getreden. Op de Duitse lijst met «sichere Drittstaaten» staan momenteel, en dat sedert 1 juli 1993, de volgende landen: de – toenmalige – Lid-Staten van de Europese Gemeenschap (die worden reeds genoemd in artikel 16a, tweede lid, van het Duitse Grundgesetz), alsmede Finland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Tsjechië, Zweden en Zwitserland (Bijlage I bij artikel 26a van het Asylverfahrensgesetz). Uit een oogpunt van effectiviteit van de Nederlandse regeling inzake veilige derde landen is het wenselijk nauw aansluiting te zoeken bij landen die op de Duitse lijst voorkomen. Een vergelijking tussen de veilige derde landen die in artikel 15, vijfde lid, onder a, van de Vreemdelingenwet worden genoemd en de Duitse lijst, wijst uit dat de in de Vreemdelingenwet genoemde landen vrijwel de hele Duitse lijst bestrijken. Drie landen op de Duitse lijst zijn nog niet door de aanwijzing in artikel 15, vijfde lid, onder a, van de Vreemdelingenwet,

ondervangen. Die drie landen zijn: Polen, Tsjechië en Zwitserland. Die landen worden daarom afzonderlijk in artikel 51a van het Vreemdelingenbesluit als veilig derde land aangewezen. Uiteraard is de situatie in al deze landen zelfstandig, dat wil zeggen onafhankelijk van de Duitse beoordeling, tegen het licht gehouden.

Er bestaat vooralsnog geen behoefte aan de toevoeging van andere landen aan de lijst. Een verdere uitbreiding van de huidige lijst met veilige derde landen zou in de toekomst kunnen plaatsvinden, doch op dit moment wordt er de voorkeur aan gegeven voorafgaand aan een dergelijk besluit enige ervaring met de hantering van de huidige lijst in de asielprocedure op te doen. De lijst met landen in artikel 51a van het Vreemdelingenbesluit zal periodiek op haar actualiteit worden gezien en zo nodig worden aangepast. De evaluatie van de ervaringen met deze lijst zal in nauw overleg met de Bondsrepubliek Duitsland worden uitgevoerd en eventueel ook kunnen leiden tot bijstelling van de lijst. Dat laat onverlet dat de Nederlandse lijst op enig moment in de toekomst zou kunnen afwijken van de Duitse lijst.

3. Criteria op basis waarvan de beoordeling heeft plaatsgevonden

De aanwijzing van een land als veilig derde land betekent in de eerste plaats dat het moet gaan om een land waar voldoende verzekerd is dat het verbod op refoulement zoals dat is neergelegd in artikel 33, eerste lid, van het Vluchtelingenverdrag wordt nageleefd. Dat betekent niet alleen dat de desbetreffende staat formeel partij moet zijn bij het Vluchtelingenverdrag maar ook dat deze staat dit verdrag materieel naleeft. Daarnaast dient de desbetreffende staat tevens partij te zijn bij hetzij het op 14 november 1950 te Rome tot stand gekomen Europese Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden – verder te noemen EVRM, hetzij het op 16 december 1966 te New York tot stand gekomen Internationale Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten – verder te noemen IVBPR-Verdrag. Ook hiervoor geldt dat de naleving van de in deze verdragen neergelegde waarborgen – in het bijzonder artikel 3 EVRM en artikel 7 IVBPR-Verdrag, inhoudende dat niemand mag worden onderworpen aan foltering(en) of aan (wrede) onmenselijke of vernederende behandeling(en) of bestraffing(en) – voldoende verzekerd moet zijn.

Bij de beoordeling of een derde land als «veilig» kan worden aangemerkt zijn verder onder meer de criteria gehanteerd die zijn neergelegd in de Resolutie over een geharmoniseerde benadering ten aanzien van vraagstukken betreffende derde landen van ontvangst, zoals die is aangenomen door de Ministers belast met Immigratiezaken, bijeen te Londen op 30 november en 1 december 1992. Om een land als derde land van ontvangst te kunnen aanmerken, moet het aan een aantal vereisten beantwoorden, hetgeen in elk individueel geval door de betrokken Lid-Staat dient te worden beoordeeld. Zoals reeds is verwoord in de nadere memorie van antwoord aan de Eerste Kamer (Kamerstukken I, 1994–1995, 23 807, nr. 126d) wordt daarmee bedoeld op de aanwijzing van de individuele staten als derde land van ontvangst. Het gaat hierbij om de volgende vereisten:

- de asielzoeker mag in het derde land niet worden blootgesteld aan bedreigingen van zijn leven of vrijheid in de zin van artikel 33 van het Verdrag van Genève;
- de asielzoeker mag in het derde land niet worden blootgesteld aan martelingen of aan een onmenselijke of vernederende behandeling;
- aan de asielzoeker is ofwel in het derde land reeds bescherming verleend of er is hem aan de grens of op het grondgebied van het derde land de gelegenheid geboden om de bescherming van de autoriteiten van dat land in te roepen, voordat hij zich richtte tot de Lid-Staat waar hij om

asiel verzoekt, ofwel er is een duidelijk bewijs aanwezig dat de asielzoeker tot een derde land kan worden toegelaten;

– de asielzoeker moet in het derde land van ontvangst daadwerkelijke bescherming tegen refoulement genieten in de zin van het Verdrag van Genève.

De beoordeling van de vraag of de vreemdeling in de hieronder genoemde landen een effectieve bescherming tegen refoulement geniet, is gebaseerd op de bestudering van materiaal uit een zo breed mogelijk scala aan informatiebronnen. Het gaat daarbij zowel om informatie afkomstig van het Ministerie van Buitenlandse Zaken als om informatie afkomstig van nationale en internationale (non-)gouvernementele organisaties. Voor wat de andere informatiebronnen dan het Ministerie van Buitenlandse Zaken betreft, kan bijvoorbeeld worden gewezen op UNHCR.

4. Aanwijzing van Zwitserland, Tsjechië en Polen

4.1 Algemene beoordeling

Bij de beoordeling van de specifieke vraag of ervan uitgegaan kan worden dat het non-refoulement beginsel in de bestuurspraktijk van de onderstaande landen daadwerkelijk wordt nageleefd, is, zoals hierboven werd opgemerkt, gebruik gemaakt van de daar gemelde bronnen, hetgeen een positief resultaat heeft opgeleverd.

Meer in het algemeen kan wat betreft de politieke situatie en de mensenrechtensituatie worden gesteld dat Zwitserland een lange democratische en humanitaire traditie kent en dat Tsjechië en Polen als democratische en politiek stabiele landen kunnen worden aangemerkt. Het ontwikkelingsproces in de laatste twee landen begeeft zich zowel in wetgeving als in praktijk in positieve richting, hetgeen sterk gestimuleerd wordt door het toetredingsperspectief tot de EU. Dit toetredingsperspectief (èn het lidmaatschap van de Raad van Europa) brengt ook een zekere continue «monitoring» van de mensenrechtensituatie met zich mee, vanwege de intensieve politieke dialoog, en vanwege de aanzienlijke hulpverlening aan deze landen (onder meer in de vorm van «institution building»).

4.2 Polen

Hoewel de ontwikkeling van de huidige politieke constellatie van betrekkelijk recente datum is, kan Polen als een stabiele democratie worden gekenschetst. Minderhedenproblematiek is er niet of nauwelijks. De mensenrechten worden zowel in de wetgeving gegarandeerd als in de praktijk gerespecteerd. Zowel presidents- als parlementsverkiezingen verlopen democratisch en in overeenstemming met de Constitutie. De persvrijheid is wettelijk gegarandeerd en wordt in de praktijk gerespecteerd. Het gezag van regering en parlement wordt door de strijdkrachten geëerbiedigd. Polen is partij bij het Geneefse Vluchtelingenverdrag, zoals gewijzigd bij Protocol van New York, zonder dat er sprake is van enige geografische beperking van het toepassingsgebied van deze akten. Het land is lid van de Raad van Europa. Polen is verder partij bij het EVRM en heeft het individueel klachtrecht op grond van dit Verdrag erkend. Polen is tevens partij bij het IVBPR-Verdrag en heeft het facultatieve Protocol daarbij aanvaard.

4.3 Tsjechië

Hoewel de ontwikkeling van de huidige politieke constellatie van betrekkelijk recente datum is, kan Tsjechië als een stabiele democratie

worden gekenschetst. Een duidelijke meerderheid van het Parlement is voorstander van democratisch pluralisme, en van deze koers zal niet licht worden afgeweken. Er heeft binnen het overheidsapparaat een reorganisatie plaatsgevonden. Het leger en de inlichtingendienst staan onder civiele controle en zijn, voor zover bekend, loyaal ten opzichte van de Regering. Alle grondrechten zijn gewaarborgd in de Constitutie, op grond waarvan ook voldoende persvrijheid bestaat.

Tsjechië is partij bij het Geneefse Vluchtelingenverdrag, zoals gewijzigd bij het Protocol van New York, zonder dat er sprake is van enige geografische beperking van het toepassingsgebied van deze akten. Het land is lid van de Raad van Europa. Tsjechië is verder partij bij het EVRM en heeft het individueel klachtrecht op grond van dit Verdrag erkend. Tsjechië is tevens partij bij het IVBPR-Verdrag en heeft het facultatieve Protocol daarbij aanvaard.

4.4 Zwitserland

Zwitserland is partij bij het Geneefse Vluchtelingenverdrag, zoals gewijzigd bij het Protocol van New York, zonder dat er sprake is van enige geografische beperking van het toepassingsgebied van deze akten. Het Hoofdkantoor van de UNHCR is sinds de instelling van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de Verenigde Naties in Genève gevestigd, evenals dat van vele andere humanitaire internationale organisaties. Zwitserland is lid van de Raad van Europa en partij bij het EVRM. Het heeft het individueel klachtrecht op grond van dit Verdrag erkend. Zwitserland is tevens partij bij het IVBPR-Verdrag.

De Staatssecretaris van Justitie,
E. M. A. Schmitz